

۲۰۲۰/۰۲/۱۸

غوټ جانباز

اسرار دیپلوماسی

تاریخ روابط دو جانبه افغانستان و ایالات متحده امریکا
(۱۹۱۹-۱۹۵۵)

قسمت نهم

نویسندگان: - گ. یژوف - پ. کرپینکو

مترجم: غوث جانباز ترجمه و تخلص: غوث جانباز

۱۹

در تابستان ۱۹۲۰ دومین هیأت با صلاحیت دیپلوماتیک افغانستان که در رأس آن باز هم محمد ولی خان قرار داشت به مسکو آمد. بتاريخ ۲۸ فبروری ۱۹۲۱ معاهده "دوستی و همکاری" میان افغانستان و روسیه شوروی به امضاء رسید. دو روز بعدتر، در همانجا (مسکو) معاهده دوستی میان افغانستان و جمهوری ترکیه نیز منعقد گردید. در زمان مورد بحث، جمهوری ترکیه در برابر تهاجمات اردوی یونان ایستادگی میکرد و به همین علت مسکو برای امضای معاهده طرفین برگزیده شد.

یونان را متحدین (آنتانتا) حمایت میکردند. پس از امضای معاهدات با وسیه و ترکیه، هیأت عالیرتبه افغان عازم اروپا شد. سفر هیأت افغانی به برخی از کشورهای اروپائی منجر به تأمین روابط دیپلوماتیک با آنها گردید. فرانسه از جمله ای نخستین دولت های بود که استقلال افغانستان را به رسمیت شناخت و روابط خود را با اینکشور در عرصه های فرهنگی و

معارف تأمین کرد. افغانستان و فرانسه در سال ۱۹۲۲ پروتوکول تأسیس مرکز باستان‌شناسی فرانسه را در افغانستان به امضاء رسانیدند. پروتوکول مذکور در سال ۱۹۵۲ برای ۳۰ سال آینده تمدید یافت. از سال ۱۹۲۲ محصلین افغان در مؤسسات تحصیلات عالی فرانسه به آموزش شروع نمودند. پادشاه افغانستان، محمد ظاهرشاه نیز تحصیلات خویش را در کشور فرانسه به پایان رسانیده بود. فرانسوی‌ها در سال ۱۹۲۳ لیسه استقلال را اعمار کردند. در این لیسه مضامین عمدتاً به زبان فرانسوی تدریس میشد. (۶) حتی امروز نیز لیسه مذکور یکی از عصری‌ترین لیسه‌ها در افغانستان بشمار میرود.

پاریس طی چند سال یکی از مراکز عمده بود که دیپلماتان افغان از طریق آن کوشش میکردند روابط سیاسی خود را با امریکا تأمین نمایند. محمد ولی خان آغازگر این کوشش‌ها بود. او حین اقامتش در پاریس در سال ۱۹۲۱ با سفیر امریکا در پاریس ملاقات نموده خبر داده بود که آرزو دارد پیام محمود طرزی (وزیر امور خارجه افغانستان) را به همتای امریکایی خود برساند. محمد ولی خان هکذا یادآور شده بود که دولتش میخواهد با ایالات متحده امریکا روابط دیپلماتیک برقرار نماید و برای این هدف مصمم است به واشنگتن سفر نماید. سفیر امریکا در پاریس "هیو کیمبل اوپلس" قبل از ملاقات با نماینده افغانستان با سفیر انگلستان در پاریس "لارد هاردینگ" که از مسایل مربوط به افغانستان آگاهی کافی داشت تماس حاصل نموده بود تا نظر وی را پیرامون مأموریت محمد ولی خان بداند. ("لارد هاردینگ" قبلاً به حیث نایب الحکومه هند برتانوی و وظیفه اجرا نموده بود.)

"لاردینگ" به سفیر امریکا معلومات ذیل را ارائه کرده بود: "از آنجائیکه هیأت افغانی از طرف صدراعظم و رئیس جمهور فرانسه پذیرفته شدند، بناءً برتانیه کبیر کدام اعتراضی ندارد تا هیأت افغانی به واشنگتن سفر نماید و در آنجا از طرف مقامات پذیرفته شود." "لاردینگ" در ادامه پیامش عنوانی سفیر "اوپلس" خاطر نشان میساخت: "حکومت انگلستان فعالیت‌ها و کوشش‌های این هیأت را در رابطه به تأمین روابط با کشورهای دیگر منفی ارزیابی میکند. با آنکه افغانستان به اصطلاح یک دولت مستقل است، ولی در حیطه نفوذ برتانیه کبیر قرار دارد. حکومت ما سعی میکند از گسترش روابط خارجی افغانستان جلوگیری کند." (۷) انصافاً باید تذکر یابد که اقدامات مذکور از طرف لندن قبل از ۲۲

نوامبر ۱۹۲۱، یعنی قبل از انعقاد قطعی معاهده صلح میان افغانستان و بریتانیه صورت گرفته بود.

سفیر "کیمبل اوپلس" جواب "هاردینگ" را به واشنگتن فرستاد و این عامل تا حدود زیاد باعث آن گردید تا از هیأت افغانی به رهبری محمد ولی خان در امریکا پذیرایی سرد صورت بگیرد.

یک عامل ناخوشایند دیگر نیز برای افغانستان وجود داشت و آن، تأمین روابط نزدیک و دوستانه با روسیه شوروی و دریافت کمک های اقتصادی و نظامی از آن بود. از آنجائیکه بریتانیه کبیر و امریکا روسیه شوروی را به رسمیت نمی شناختند، این معضل نیز در روابط امریکا با افغانستان تأثیر ناگوار داشت.

هیأت افغانی بتاريخ ۱۲ جولای به نیویورک رسید. وزیر امور خارجه امریکا "چارلز ایوانس هنیوز" بتاريخ ۱۸ جولای از مواصلت هیأت افغانی به رئیس جمهور "هاردینگ" کتباً خبر داد. "ایوانس هنیوز" در مکتوب خویش عنوانی رئیس جمهور امریکا عمدتاً از گفته های سفیر امریکا در پاریس نقل قول نموده بود. خود "ایوانس هنیوز" به تاریخ ۲۰ جولای ۱۹۲۱ با هیأت افغانی ملاقات کرد.

ادامه دارد...

*** **

تذکر:

هرگاه خوانندگان محترم متمایل باشند که نبشته ها و مطالب دیگری از این نویسنده را مطالعه کنند، می توانند با اجرای "کلیک" بر عکس نویسنده در صفحه مقالات، به فهرست "آرشیف" شان رهنمائی شوند!

اسرار دیپلوماسی روابط دو جانبه افغانستان و امریکا(قسمت نزده)
Janbaz_Ghaus_asraar_dyplomatie_۱۹.pdf